

Tilburg University

Rubriek "Politie"

Fijnaut, C.J.C.F.

Published in:
Delikt en Delinkwent

Publication date:
1988

[Link to publication in Tilburg University Research Portal](#)

Citation for published version (APA):
Fijnaut, C. J. C. F. (1988). Rubriek "Politie". *Delikt en Delinkwent*, 18(7), 662-668.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Politie

Wetgeving en Parlement

Op 8 februari 1988 was er de brief van de minister van Justitie met zijn reactie op het onderzoek naar de consequenties van de aanwezigheid van de advocaat bij het politieverhoor (Tweede Kamer, Z.1987/88), 20440, nr. 1). In de brief stelde minister Korthals Altes dat verdachten geen recht hoeven te krijgen op de aanwezigheid van een raadsman tijdens de eerste verhoren door de politie. Volgens de minister is toelating van de raadsman uit het oogpunt van rechtsbescherming onnodig, uit het oogpunt van rechtshandhaving onwenselijk en derhalve de ermee gepaard gaan-

de kosten niet waard. Op 12 april volgde het mondelinge overleg met de vaste commissie van Justitie. De fracties van de PvdA en D'66 bleven benadrukken dat een beroep op financiën geen reden mag zijn om af te zien van een experiment met iets, dat onmiskenbaar de kwaliteit van de rechtspleging kan verhogen.

De vaste commissie voor de Politie heeft op 2 maart 1988 mondeling overleg gevoerd met de ministers van Justitie en van Binnenlandse Zaken over hun brief inzake de automatisering van de politie informatievoorziening (Tweede Kamer, Z.1987/88, 19159, nr. 4). Alle partijen benadrukten het belang van automatisering bij de politie. Minister van Dijk kondigde in dit overleg het instellen van een stuurgroep politie-automatisering aan. De stuurgroep dient onder meer advies uit te brengen over de gewenste ontwikkelingen op de middellange en lange termijn en de uitvoering van genomen besluiten m.b.t. het Herkenningssysteem (HKS), het politiedatacommunicatiesysteem (PODACS), de landelijke netten en het Opsporingssysteem (OPS).

De toekomst van het politiebesteding heeft de gemoederen in de maanden maart, april en mei danig beziggehouden. Op 7 maart was er de brief van de minister van Binnenlandse Zaken over de toekomst van het politiebesteding (Tweede Kamer, Z. 1987/88, 18874, nr. 13 en 14). Het betrof aanvullende informatie op de rapportage van 19 januari 1988 (18874, nr. 12) m.b.t. de samenhang tussen het beschikbare budget ter grootte van f 126,5 mln. in de jaren 1986 t/m 1990 en de ingediende plannen. Voor de verdeling van de middelen verwijs ik naar deze brief. Daarnaast bevatte de brief de notities inzake de ingebruikneming van een nieuwe politiekogel en de voortgangsrapportage inzake het project Intensivering Samenwerking Politie (ISP). In het verslag over de nieuwe politiekogel werd commentaar geleverd op een kritisch artikel in Vrij Nederland van 13 december 1986 op het in te voeren munitie type Action III. Het verslag over de stand van zaken van het project ISP was op 8 maart onderwerp van overleg tussen de vaste commissie voor de politie en de ministers van Binnenlandse Zaken en Justitie (Tweede Kamer, Z.1987/88, 18874, nr. 15). De VVD en de PvdA wezen op knelpunten die ontstaan doordat de in het kader van de ISP vastgestelde regiogrenzen niet altijd samenvallen met de grenzen die gelden in het kader van de Wet Gemeentelijke Regelingen en de arrondissementsgrenzen. Minister van Dijk leek het onjuist om de nu vastgestelde grenzen opnieuw ter discussie te stellen. Alle partijen vonden de 60 mln. uitgetrokken voor de meerjarensamenwerking wel erg laag. Tevens drongen zij aan op een meer structurele financiering op langere termijn van meer dan de nu vastgestelde 7 mln. Minister van Dijk antwoordde hierop dat het de bedoeling is dat de samenwerking in de regio zichzelf betaalt, omdat zij moet leiden tot efficiënter werken en tot beter gebruik van beschikbare middelen. Bovendien leidt volgens hem structurele financiering tot meer centralisatie wat haaks staat op de doelstelling van de regionale samenwerking.

Op 7 maart was er de vergadering van de vaste commissie voor Justitie over de notitie Grensbewaking (20031), UCV 39. De gevolgen van het wegvallen van de grenzen tussen de Benelux, Frankrijk en Duitsland in 1990 (akkoord van Schengen) en de overige EG-staten in 1992 (Europese Akte) voor onder meer de bestrijding van terrorisme en criminaliteit, vreemdelingen en asielbeleid werden besproken. Alle fracties vroegen om beter op de hoogte te worden gehouden van de uitwerking van de EG-akkoorden die ook gevolgen zullen hebben voor de Nederlandse samenleving. Het CDA en de VVD vonden dat de bewaking op de luchthaven Schiphol moet worden versterkt. Het CDA wil de beveiligingstaak overgenomen zien door

de marechaussee, welke zij bij uitstek geschikt vindt om terrorisme te bestrijden. Bovendien komen paspoortcontrole en beveiliging dan in één hand. De VVD vond dat de marechaussee met grenscontrole belast moet blijven, maar dan met mobiele posten in de grensstreken. De PvdA ziet niet in waarom met het openstellen van de grenzen er een legitimatieplicht zou moeten komen. Bovendien verzwaart het de taak van de politie. De identificatieplicht zal volgens minister Korthals Altes juist het werk van de politie vergemakkelijken. Hij had niet de illusie dat een identificatieplicht zal helpen in de strijd tegen zware criminaliteit. Maar het zal wel de taak van de politie op minder ernstige terreinen van criminaliteit vereenvoudigen.

Het gewijzigd voorstel voor de wijziging van de Politiewet (Tweede Kamer, Z.1987/88, 19535, nr. 7) van 7 maart leidde op 12 april tot het vaststellen van een nader voorlopig verslag en niet zoals gebruikelijk tot een eindverslag. De motivering van de regering om te komen tot een hogere startpositie voor de overgang van rijksnaar gemeentepolitie overtuigde de PvdA en het CDA niet. Het zou volgens hen juist ten koste gaan van efficiency en effectiviteit. De limitatieve opsomming van de taken van de Koninklijke Marechaussee hadden de VVD en CDA graag vervangen willen zien door de mogelijkheid om bij AMvB andere taken aan de marechaussee op te dragen. De PvdA en het CDA vroegen zich af waarom de grensbewaking als taak van de marechaussee uit de Politiewet gehaald moet worden. De PvdA benadrukte nog eens dat een veiligheidsfoullering volgens hen alleen geoorloofd is als er sprake is van feiten en omstandigheden die een onmiddellijk gevaar opleveren voor leven of veiligheid van politie, omstanders of verdere omgeving en die veiligheidsfoullering noodzakelijk is voor de afwijking van dat gevaar. Het CDA en de PvdA benadrukten dat preventie een zaak en een taak van het openbaar bestuur is. Het OM mag niet via een gezagstoekening een beslissende greep krijgen op de preventieve en hulpverlenende taak van de politie.

Op maandag 21 maart 1988 vergaderde de vaste commissie voor Justitie over het deel Gevangeniswezen en de Zware criminaliteit van Hst VI (Justitie) van de rijksbegroting 1988 (20200-VI) en het verslag inzake de ontvoering van de heer G.J. Hein (20399), UCV 46. Alle partijen waren van mening dat bij de bestrijding van de georganiseerde zware criminaliteit het accent dient te liggen op de pakkans en op het ontnemen van het wederrechtelijk verkregen voordeel. Over de informatiestop bij de ontvoering van de heer G.J. Hein werd opgemerkt dat dat geen regel mag worden bij ontvoeringszaken.

Op 31 maart 1988 kwam de brief van de Ministers van Justitie en Binnenlandse Zaken over het Politie Budget binnen (Tweede Kamer, 1987/88, 19872, nr. 17). Het betrof de reactie op het rapport 'Budget in beraad' van het Compact Beraad. De bewindslieden namen de meeste aanbevelingen en de wijze waarop het reallocatie – en vernieuwingsproces vorm moet krijgen van het Compact Beraad over. Vier procent van het budget moet voortaan aan automatisering worden besteed. De totale sterkte moet 6 à 7 procent omlaag. Gekozen wordt voor vervroegde uittreding op 57-jarige leeftijd. Voor een overzicht van de acties die moeten worden genomen verwijs ik naar de bijlage bij de brief.

Tenslotte was er op 30 mei 1988 een vergadering van de vaste commissie voor de politie over de brieven inzake het Politiebudget (20450 en 19872, nr. 17 en 18), UCV 59. De PvdA verzocht om de in het rapport 'Budget in beraad' genoemde centrale financiële tekorten niet te korten op de middelen voor de lokale politiekorpsen, maar daarvoor op andere wijze financiële dekking te zoeken. Bovendien vroegen

zij de regering een overleggroep in te stellen die jaarlijks een oordeel dient te geven over de ontwikkeling van het politiebudget en die aanbevelingen kan doen om tot bijsturing te komen. Minister van Dijk antwoordde hierop dat het onvermijdelijk was, het niet gedekte deel van de centrale tekorten ten laste te brengen van de sterktekorting. Een permanent compact beraad zag hij wel zitten en zei toen samen met minister Korthals Altes te zoeken naar wegen om dat mogelijk te maken.

Boeken, rapporten e.d.

De Nederlandse politieliteratuur is in de voorbije maanden vooral verrijkt met in boeken gebundelde teksten. Op de eerste plaats kan melding worden gemaakt van de opstellen over orde en veiligheid die onder de titel *Aan de orde van de dag* (deel 14 in de reeks 'Bestuur in beweging' die wordt uitgegeven door de Raad voor het Binnenlands Bestuur) zijn samengebracht door U. Rosenthal en J.J.H. Pop. Verder zijn door C.J.C.F. Fijnaut en J.M. Genders de inleidingen en discussies *Politie in samenwerking* gepubliceerd die plaatsvonden op 26 augustus 1987 in het gemeentehuis van Eindhoven ter gelegenheid van het afscheid van burgemeester G.W.B. Borrie (Lochem, Van den Brink). Door C.J.C.F. Fijnaut en G.N.M. Blonk is bij dezelfde uitgeverij eveneens het verslag uitgegeven van de conferentie *De advocaat bij het politieverhoor* die op 25 en 26 februari jl. plaatsvond op de Rechercheschool en die in samenwerking met deze school was georganiseerd door de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak en de Nederlandse Orde van Advocaten.

Inmiddels is ook alweer, onder redactie van T. Boot, H.J. Heijboer en R. Meijer, de zesde editie van het *Beveiligingsjaarboek* (1988) verschenen bij de fa. Noorduijn te Arnhem. Het biedt ook deze keer weer een schat aan gegevens over de veiligheidsindustrie in ons land.

Opmerkelijk is verder het boekje *Hoezo, BVD?* dat D. Houwaart heeft uitgebracht bij Uitgeverij Kok te Kampen. Veel nieuws bevat het overigens niet: het is ook maar bedoeld als een voorlichtingsbrochure. Een andere brochure waarop hier de aandacht mag worden gevestigd, is *Bedrijfsleven, politie en (politiek) geweld*, uitgegeven door de Stichting Maatschappij en Politie en de Stichting Maatschappij en Onderneming met het oog op de discussie over de verantwoordelijkheid voor het nemen van maatregelen tegen dit geweld ('s-Gravenhage, Stichting Maatschappij en Onderneming).

Voorts is ook de lawine aan rapporten nog niet tot stilstand gekomen. In het kader van het organisatie-onderzoek naar de taak en de sterkte van de Nederlandse politie hebben m.n. de rapporten *Eenentwintig politiekorpsen met gelijke maat gemeenten* (Utrecht, Bureau Anderson, Elffers en Felix) en *Analyses met betrekking tot het voorspellen van werkdruk van de politie* (Amsterdam, Bureau Veldkamp) de aandacht getrokken. In de justitiële sfeer ging het achtereenvolgens om het rapport van een werkgroep o.l.v. procureur-generaal Gonsalvez over de *Bestrijding zware georganiseerde criminaliteit* ('s-Gravenhage, Ministerie van Justitie) en het rapport van de Centrale Recherche Informatiedienst over *Georganiseerde criminaliteit en interregionale groepsriminaliteit*. In aansluiting op het laatstgenoemde rapport kan trouwens nog worden gewezen op het boek van B. Middelburg, *De mafia in Amsterdam* (Amsterdam, De Arbeiderspers).

Tenslotte wil ik hier niet voorbijgaan aan het boek *De politionele acties* onder redactie van G. Teitler en P.M.H. Groen (Amsterdam, De Bataafsche Leeuw). Het bevat o.a. belangrijke bijdragen over de organisatie en het optreden van de speciale

(politie-)troepen gedurende deze acties.

Aan gindse zijde van de Noordzee, in Groot-Brittanië, spoelt een ware vloedgolf van literatuur m.b.t. de politie over de geïnteresseerde lezers heen. Een interessante algemene inleiding tot het politiewezen, *Introducing policework* (London, Unwin Hyman) werd uitgebracht door M. Brogden, T. Jefferson en S. Walklate. R. Grimshaw en T. Jefferson buigen zich in *Interpreting policework* vooral over het beleid en de praktijk inzake het dagelijkse optreden *on the beat* (London, Allen and Unwin). Terwijl L. Lustgarten onder de titel *The governance of police* een boek heeft geschreven dat hoofdzakelijk de zeggenschap over de Britse politie aanroert (London, Sweet and Maxwell). Verder is er een schitterend relaas geschreven over de wereldberoemde treinroof en de opheldering van deze *cause célèbre* door de journalisten A. Hogg, J. McDougall en R. Morgan; *Bulgion* is de hoofdtitel (London, Penguin Books). Even intrigerend is natuurlijk de *candid autobiography of a senior intelligence officer*, P. Wright: *Spycatcher* (New York, Bantam Doubleday Dell). Zeker zo aangrijpend is evenwel het boek dat de gewezen plaatsvervangend hoofdcommissaris van Manchester J. Stalker onder zijn eigen naam *Stalker* heeft geschreven over (de afloop van) zijn officiële missie in Noord-Ierland om de omstandigheden te onderzoeken waaronder in november 1982 3 leden van de IRA werden gedood door een bijzondere eenheid van de Royal Ulster Constabulary (London, Harrap). P. Taylor gaf over de Stalker-affaire eveneens een boek uit: *Stalker; the search for the truth* (London, Faber and Faber).

In België is niet zo lang geleden door P. 't Hart en B. Pijnenburg een boek gepubliceerd over *Het Heizeldrama; rampzalig organiseren en kritieke beslissingen* (Brussel, Samsom H.D. Tjeenk Willink). Nog verder naar het Zuiden verschenen onlangs de memoires van M. Papon. *Les chevaux du pouvoir; le préfet de police du général de Gaulle ouvre ses dossiers, 1958-1967* (Paris, Plon).

In Noord-Amerika zijn kortelings nog 2 boeken gepubliceerd die ook in Europees verband van belang zijn. Op de eerste plaats de paperback-editie (bij Cambridge Publishing) van de indrukwekkende studie van J. Ramelagh: *The agency; the rise and decline of the CIA*. Ten tweede is er de bundel opstellen die Cl.D. Shearring en Ph.C. Stenning hebben uitgebracht over de ontwikkelingen in de sfeer van *Private policing* in Noord-Amerika en Groot-Brittanië (Newbury Park, Sage Publications).

Tenslotte is er nog de vergelijkende studie van J.D. Brewer, A. Guelke, I. Hume, E. Moxon-Browne en R. Wilford over *The police, public order and the state; policing in Great Britain, Northern Ireland, The Irish Republic, The USA, Israel, South Africa and China* (Hound-Mills, the Macmillan Press).

Tijdschriften

In verschillende politiekorpsen valt een toenemende bereidheid te constateren om meer aandacht te besteden aan eventuele problemen, behoeften en wensen van slachtoffers van delicten. Meestal bestaat deze aandacht uit activiteiten zoals het tonen van begrip voor het slachtoffer en zijn emoties, het verstrekken van inlichtingen, het adviseren over misdaadpreventieve maatregelen, schadevergoedingsmogelijkheden of het doorverwijzen naar externe instanties.

In het Algemeen Politieblad wordt verslag gedaan van een onderzoek (Vakgroep Sociale Psychologie VU en WODC) met betrekking tot het probleem voor de politie om in de praktijk te bepalen voor welk slachtoffer zij zich extra moeten inspannen bij het doorverwijzen naar hulpverlenende instanties.

Weliswaar bleek uit het onderzoek dat iemand die meer contact heeft met vrienden, die samen met anderen woont of die relatief weinig schade heeft geleden, waarschijnlijk beduidend minder last van psycho-sociale problemen heeft. De onderzoeksresultaten daarentegen gaven geen aanleiding tot een gestandaardiseerde doorverwijzing van slachtoffers te kunnen komen.

De onderzoekers concludeerden dat het voorbarig is om op dit ogenblik te kiezen voor, ofwel een volledig individuele ofwel een volledig gestandaardiseerde benadering van het contact tussen politieambtenaar en slachtoffer. (J.P. van de Velden, K.H. Wiertsema, F.W. Winkel en C.H.D. Steinmetz, *Bejegening van slachtoffers*, Algemeen Politieblad 1988, p. 280-283).

Het doen van aangifte van aanranding of verkrachting is voor slachtoffers veelal een moeilijke zaak. Maar aan de behandelende rechercheur worden ook hoge eisen gesteld. Om vervolging van de dader mogelijk te maken zal de rechercheur namelijk tot een nauwgezette reconstructie van de gebeurtenis moeten zien te komen. Hij zal hierbij niet kunnen voorbijgaan aan het stellen van vragen die het slachtoffer emotioneel erg raken en als zeer pijnlijk door haar kunnen worden ervaren. Daarnaast zal de rechercheur ook rekening dienen te houden met het belang van de dader, hetgeen ondermeer inhoudt dat hij het doen van een onjuiste of valse aangifte tot één van de mogelijkheden moet blijven beschouwen. Koppelaar en Van der Steen hebben in opdracht van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Sociale Zaken een uitgebreid simulatie-onderzoek verricht, waaraan werd deelgenomen door een groot aantal zedenrechercheurs en actrices die daarbij de rol van het slachtoffer speelden. Dit simulatie-onderzoek heeft geresulteerd in de opzet van een methode van aangifte opnemen, waarbij het belang van het slachtoffer, het belang van de dader en het opsporingsbelang zoveel mogelijk worden gewaarborgd. (L. Koppelaar, J.C. van der Steen, *Training voor zedenrechercheurs*, Algemeen Politieblad 1988, p. 136-141)

Politie-surveillanten vinden strafrechtelijk optreden bij vrouwenmishandeling niet zinvol; de kans op escalatie is groot en de problemen worden er niet door opgelost. Zij hopen door te sussen en te bemiddelen een einde te kunnen maken aan het probleem, maar maken daarbij zelden of nooit gebruik van hun dwangmiddelen. De mishandelde vrouwen daarentegen verwachten dat de politie optreedt, want voor hen is de politie een laatste redmiddel, aldus enkele conclusies uit een onderzoek naar vrouwenmishandeling uitgevoerd door Wöstmann, die er voor pleit dat de politie vaker van zijn bevoegdheden gebruik zou moeten maken. (M. Wöstmann, *Politieoptreden bij vrouwenmishandeling*, Algemeen Politieblad 1988, p. 225-228; *Elke situatie is anders, knelpunten in het politieoptreden bij vrouwenmishandeling*, Tijdschrift voor de Politie 1988, p. 255-258)

Het Tijdschrift voor de Politie opende 1988 met een nieuwe vormgeving en een grote stroom artikelen. De eerste drie nummers bevatten bijdragen over het rapport *Politie in verandering*. Horn en Teerts gaan kort in op de vraag wat er van de denkbeelden in dit rapport terecht is gekomen. Zij concluderen dat de sombere voorspellingen die na het verschijnen van Politie in verandering over de successen van het wijkteam-model werden uitgesproken, niet zijn uitgekomen. De integratie van de politie in de wijk waar ze hun werk verrichten heeft aanzienlijk minder problemen opgeleverd dan werd verwacht. De legitimiteit van het politieoptreden lijkt door het wijkteam-model eerder te zijn gestegen dan gedaald. Met betrekking tot het andere rapport van de projectgroep, nl. het rapport *Sterkte van de politie*,

merken zij op dat dit rapport misschien wel velen aan het denken heeft gezet, maar dat lang niet altijd heeft geleid tot concrete aanpassingen in de bedrijfsvoering. (Jo Horn, Bram Teerts, *Politie in verandering: toen en nu*, Tijdschrift voor de Politie 1988, p. 51-58; Zie ook: B. Lutken, *Politie in verandering, een tussenbalans bezien vanuit het district Breda*, Tijdschrift voor de Politie 1988, p. 3-6; H. Wierenga, *Ervaringen van een burgemeester met Politie in verandering*, Tijdschrift voor de Politie 1988, p. 7-9; P.M.R. Schuurmans, *Veranderde politie?!*, Tijdschrift voor de Politie, p. 111-115)

Poelert gaat in op het belangrijke vraagstuk van de pre-strafvorderlijke activiteiten (huis-aan-huis-onderzoek, persoonsobservatie, verzamelen van vingerafdrukken zoals in Stedebroec e.d.) die in de meeste gevallen niet gedekt worden door, wat Poelert noemt pre-strafvorderlijke bevoegdheden. Hij concludeert dat er wel degelijk een glijbaan-effect dreigt. (B. Poelert, *De (on)rechtmatigheid van de grootschalige opsporingsmethode*, Tijdschrift voor de Politie 1988, p. 217-221 en p. 263-265) Van Rest bespreekt het Wetsontwerp wijziging Politiewet (19 535) en komt tot de conclusie dat er ondermeer duidelijkheid dient te worden verschaft over de vraag waarom voor een aparte regeling voor de veiligheidsfouillering is gekozen, naast de reeds bestaande regeling in de Wet Wapens en Munitie en dat de geweldsdefinitie voor verbetering vatbaar is. Structureel en psychisch geweld behoeven meer aandacht. (P.H.S. van Rest, *Veiligheidsfouillering en geweldgebruik nader onderzocht*, Tijdschrift voor de Politie 1988, p. 135-140)